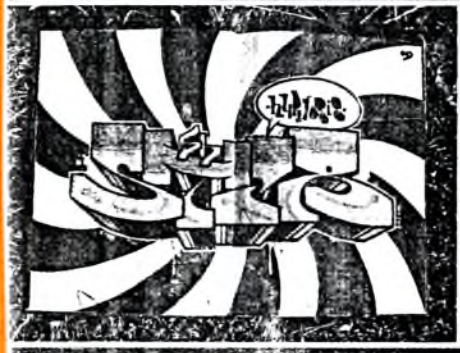

Легалізацыя графіці

Красавік у мастацкім жыцці сталіцы атрымаўся даволі насычаны на падзеі, у тым ліку на выставачныя імпрэзы, звязаныя з сучаснай выяўленчай творчасцю. Але і ў такой сітуацыі новы праект галерэі "Універсітэт культуры" звярнуў на сябе асаблівую ўвагу, бо гэта была першая ў Беларусі выстаўка работ маладых беларускіх мастакоў графіці.

Культура вулічнага мастацтва (мамон-будынка, агароджы і г.д.), якая нарадзілася ў 1960-я гады, зрабілася вельмі папулярнай сярод моладзі ўсяго свету. На Захадзе графіці часта называюць "art crimes", падкрэсліваючы такім чынам яго песанкцыянаваны грамадствам статус. Аднак узнік і "легальны" кірунак гэтага мастацтва: у спецыяльна прызначаных для малявання месцах можна прадэманстраваць свой талент не на хуткасць, а на прыгажосць і якасць выявы.

Апошнім часам узнікла цікавасць да графіці і ў маладых прафесійных мастакоў, якія ствараюць яркія малюнкi, выкананыя аэразольнымі фарбамі ў псіхадэлічнай манеры. Менавіта творы такіх "легальных" мастакоў графіці і былі прадстаўлены ў галерэі "Універсітэт культуры" як прыклад графіці-мастацтва, асваення тэрыгорыі графіці маладымі прафесіяналамі — студэнтамі і выпускнікамі нашых творчых ВНУ.

Вядома, ажыццяўленне такога праекта — добрая магчымасць для правядзення дыскусіі. Таму да афіцыйнага адкрыцця выстаўкі прымяркоўваўся семінар на тэму "Грамадскае значэнне графіці ў Беларусі і магчымасць супрацоўніцтва грамадства з мастакамі графіці", наладжаны ў сценах галерэі. Запрошаныя мастакі, мастацтвазнаўцы і людзі, што цікавяцца графіці, разбіраліся з пытаннямі: што ёсць графіці — мастацтва ці хуліганства? Чым адрозніваецца беларускае графіці ад еўрапейскіх і заакеанскіх узораў? Таксама прысутныя разгледзелі феномен культуры вулічнага мастацтва, якое стварылася ў 60-х гадах мінулага стагоддзя і існуе выключна на вольным паветры.

Арганізатар выстаўкі, мастак графіці, студэнт факультэта міжнародных адносін БДУ Андрэй Янкавец і мастак графіці Сяргей Паўлавец распавялі пра сучаснае становішча мастакоў графіці, праблемы, якія існуюць пры наладжванні кантактаў з афіцыйнымі структурамі, цяжкасці пры спробах атрымання дазволу на легальны роспіс, на правядзенне фестывалю вулічнага мастацтва і г.д. Вядомы беларускі скульптар, кандыдат мастацтвазнаўства Павел Вайніцкі, які мае досвед жыцця ў Паўночнай Амерыцы, адзначыў адсутнасць у творчасці беларускіх графіткаў (назва мастакоў графіці) вострай сацыяльнасці, схільнасць беларускага графіці да формулы "мастацтва дзеля мастацтва", што пазбаўляе сэнсу існавання графіці, якое стваралася менавіта як выклік буржуазнаму істэблішменту. Маладая мастачка, кандыдат мастацтвазнаўства Дар'я Іваноўская гаварыла пра магчымасць уземаіснавання графіці і архітэктуры, уплыву графіці на фарміраванне камфортнага візуальнага асяроддзя нашага горада. Вядомая мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн адзначыла, што прадстаўленыя работы вызначаюцца адпаведным прафесійным узроўнем і, акрамя таго, сама выстаўка карысная і для старэйшага пакалення, бо спрыяе больш цеснаму знаёмству з маладзёжнай культурай, разуменню мовы і ітарэсаў сённяшніх маладых людзей.

На мой погляд, сваім нефармальным, неакадэмічным характарам гарадская культура графіці нагадвае традыцыйнае народнае мастацтва, якое, дарэчы, сышло ў нібыт у сувязі з вялікімі сацыякультурнымі зменамі, што паўплывалі на наш побыт. І цяпер новае жыццёвае асяроддзе нараджае новую, незлітарную (у адрозненне ад сучаснага прафесійнага ці класічнага мастацтва) візуальную культуру. Даследчыкі знаходзяць у графіці і элементы манументальнага мастацтва, графікі, дызайну, але ж культура графіці стварыла свой уласны непаўторны стыль, выпрацавала сваю выяўленчую пластыку. Прычым, разглядаючы графіці як сацыякультурную з'яву сучаснага жыцця, трэба адрозніваць графіці-культуру — першабытна-стыхійную творчасць, праз якую гарадскія масы выяўляюць сябе, і графіці-мастацтва — напрамак прафесійнай дзейнасці, якое выкарыстоўвае эстэтыку і вобразную мову графіці, яго графічныя прыёмы і колеравую гаму. Зразумела, недапушчальнае выкарыстанне яго, напрыклад, у гістарычным цэнтры горада, на помніках архітэктуры, у пад'ездах, але ў прамысловых зонах, знешні выгляд якіх здатны ўвагнаць чалавека ў дэпрэсію, або на невыразных шэрых будаўнічых і чыгуначных платформах яно будзе дарэчы. Яркія графіці-малюнкi зробіць больш разнастайным і рознакаляровым аблічча гарадскіх прыгарадаў.

Ці ёсць будучыня ў беларускага графіці — гэта пытанне "на перспектыву". Заўважу, што апошнім часам афіцыйныя структуры ўсё ахвотней ідуць на супрацоўніцтва з мастакамі графіці, разумеючы, што больш плёна — накіроўваць такую творчую энергію моладзі ў легальнае рэчышча, чым змагацца з яе антысацыяльнымі праявамі. Напрыклад, пры арганізацыі масавых мерапрыемстваў гарадскія ўлады выдзяляюць графіткам пляцоўкі для роспісаў. Мяркую, што энергія нашых мастакоў графіці, з якімі я кантактаваў падчас падрыхтоўкі і адкрыцця выстаўкі, іх маладзёжная ўпартасць, максімізм і скіраванасць на творчасць, нясуць у сабе становячы патэнцыял, а гэта настройвае на аптымізм.

Дзяніс БАРСУКОЎ,
дырэктар мастацкай галерэі
"Універсітэт культуры"

На здымках работы мастакоў графіці.
Фота аўтар